

Az IT biztonságról gyerekeknek

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

Tartalom

Mi az az IT biztonság? Miért kell beszélni róla?	3
A gyermekek és az online világ – internet függőség	3
Beszéljünk őszintén az Internet veszélyeiről is!	4
1. Internetes játékok.....	4
2. Az ismerkedés veszélyei	4
3. Kamu oldalak, álhírek az interneten	4
4. Ami az internetre kikerült, annak örökre nyoma marad.....	5
5. Online zaklatás (cyberbullying), erőszak az interneten.....	5
6. Az internetes vásárlás veszélyei.....	6
7. Vírusok és kémprogramok.....	6
11 jótanács a www.bigyoo.hu oldalról	7
Felhasznált/ajánlott weboldalak:	8

Mi az az IT biztonság? Miért kell beszélni róla?

Mai felgyorsult világunkban rengeteg infokommunikációs eszközt használunk az otthonunkban, iskolában. Szabadidőnkben közösségi oldalakat használunk, online játékokat játszunk, információkat, képeket, videókat osztunk meg másokkal, ismerkedünk, lájkolunk, kommentelünk.

A szolgáltatók törekszenek arra, hogy biztonságos környezetet teremtsenek számunkra, mégis egyre több veszélynek vagyunk kitéve, ha nem vagyunk kellő képpen körültekintőek.

A gyermekek és az online világ – internet függőség

Te mikor kaptad meg az első okos eszközt? Valódi kapcsolatokat építesz vagy inkább a virtuális térben érzed jól magad?

- ma már sok 3-4 éves gyerek kap ajándékba valamilyen kütyüt, amit hamarabb megtanul kezelni, mint a felnőttek. Ez teljesen jól van így, amíg azt nem veszed észre, hogy a valós kapcsolatban nehezen ismered ki magad. Szívesebben csetelsz akkor is, ha a barátod például ott ül melletted
- az igazi társakkal való közös beszélgetéseket, a játékot, a különböző vélemények megvitatását nem pótolja az internet, a társas viselkedés szabályait csak így lehet megtanulni, a virtuális térben ez nem megy
- Veszély: függőség kialakulása
Teszteld le, téged mennyire fenyeget az internet függőség! Válaszolj az alábbi oldalon lévő teszt kérdéseire és megtudod kell-e változtatnod internetezési szokásaidon.
<http://www.kamaszpanasz.hu/tesztek/194>

Ha úgy érzed, változtatni kell, akkor itt van néhány tipp, hogy mit tehetsz:

- Gondold át, mi okozhatja a kialakult függőséget – stressz, depresszió vagy unalom gyötör?
Kérj segítséget, ha szükséges!
- Tölts több időt a barátokkal, családdal. Ők támogatnak, elterelik a figyelmedet a netezésről, és nem utolsó sorban meghallgatják a problémáidat!
- Határozd meg előre, mennyi időt szeretnél a számítógép előtt tölteni. Segíthet, ha a netezést a házi elvégzése után, „jutalomként” iktatod be. Minden este azonos időben kapcsolod ki a gépet!
- Töltsd mással a szabadidőd: hívj át egy barátot, menj el sportolni, koncertre, színházba, múzeumba, vagy zenélj, olvasd unatkozás helyett!
- Tekints az internetre úgy, mintha eszköz lenne, összpontosíts az aktuális feladat megoldására

Forrás: Kék Vonal Komputer Klubház Kecskemét

<http://www.kamaszpanasz.hu/hirek/betegsegek/3030/internet-fuggoseg>

•

Beszéljünk őszintén az Internet veszélyeiről is!

Legfontosabb, tudnod azt, hogy szüleidtől, tanáraidtól mindig megkapod azt a segítséget, amire szükséged van. Merj kérdezni, szükség esetén segítséget kérni! Ez hozzájárul ahhoz is, hogy az interneten nagyobb biztonságban legyél. Teljesen biztonságos internet nincs, de megtanulhatod a legfontosabb szabályokat, azt, hogyan jelezd, ha baj van.

1. Internetes játékok

Ezek gyakran kéretlenül, akár böngészés közben jelennek meg. Fontos tudnod, mire figyelj mielőtt bármire rákattintasz:

- kell-e regisztrálni? Milyen adatokat kell megadni?
- pénzbe kerül-e?
- más játékosokkal (idegenekkel) kapcsolatba kerülsz-e a játék során?
- a videokamera aktív-e a játék során?

2. Az ismerkedés veszélyei

Sohasem tudhatjuk, hogy az újonnan megismert „barát” valóban az-e, akinek mondja magát (kora, neme...)

Intő jelek:

- nincsenek közös képei az osztálytársaival
- nincsenek kommentek a képei alatt
- alig van ismerőse, követője
- bizalmas dolgokat mond el magáról és azokról érdeklődik
- túlságosan kedves, hízalgő
- személyesen akar veled találkozni

Óvintézkedések:

- a közösségi oldal profil beállítása legyen privát (a felhasználó dönti el, ki láthatja)
- csak a személyes ismerősöket igazold vissza
- az ismerősök listája ne legyen látható
- ismerd meg, és tartsd be a közösségi oldal által ajánlott biztonsági előírásokat
- interneten megismert „baráttal” ne találkozz egyedül, kérj meg egy felnőttet, hogy kísérjen el

3. Kamu oldalak, álhírek az interneten

Ma már minden kicsit is gyakorlott felhasználó létre hozhat saját weboldalt vagy indíthat blogot. Ez azzal a veszéllyel is jár, hogy megszorodtak azok az oldalak, amik álhírek terjesztésére szakosodtak. Céljuk az internet használók megtévesztése, befolyásolása, manipulálása. Magunk is hozzájárulhatunk ezen álhírek terjesztéséhez, ha pl. megosztjuk a Facebookon.

Hogyan dönthetjük el, hogy egy hír igaz-e vagy hogy egy oldal hiteles-e?

Néhány szabály:

- ha valami nagyon hihetetlennek tűnik, az általában az is pl. csodaszerekről szóló hírek, amik fiatalítanak, fogyasztanak vagy éppen gyógyítják a rákot
- gyanús, ha valamit lájkolni kell ahhoz, hogy megnézhessek
- gyanús, ha nincs feltüntetve a cikk szerzője
- gyanakodj akkor is, ha az oldal neve nagyon hasonlít közismert hiteles oldalak nevére vagy ha rákeresel az oldalra nem kapsz találatot
- érdemes megnézni a kamu oldalak aktuális listáját

4. Ami az internetre kikerült, annak örökre nyoma marad

Az online világban tett cselekedeteinknek ugyan olyan következményei lehetnek, mintha a valós világban tettük volna. Egy sértő bejegyzés törlése nem oldja meg a problémát, attól, hogy nem látod, az már felkerült az internetre, „önálló életet él”, nem tudod visszafordítani.

Mire ügyelj?

- kerülj a megdöntetlen, első felindulásból tett bejegyzéseket, kommenteket
- a feltöltött képekkel mások visszaélhetnek, megváltoztathatják- még a megosztás előtt gondolkodj
- 18 év alatti személyről készült meztelen (félmeztelen is!) kép vagy video gyermekpornográfiának minősül, a megosztása és a saját eszközön való tárolása bűncselekmény!
- saját magadról készült és továbbküldött kép azt is bajba sodorja, akinek a gépén megtalálják
- olyan felvételt még a szerelmeddel se ossz meg, ami büntetőjogi felelősséget von maga után

5. Online zaklatás (cyberbullying), erőszak az interneten

„Az internetes zaklatás alatt azt értjük, amikor sorozatosan és hosszabb ideig fennálló szándékos sérelem okozás áldozatává válik egy tinédzser az interneten vagy mobilon, lehet ennek célja a fiatal megalázása, fenyegetése, nevetségessé tétele, kiközösítése, lejáratása, negatív színben feltüntetése.”¹

Az online térben a gyerekek gyakran nem kímélik egymást, igazi adok-kapok zajlik, ahol az elkövető sokszor egyben áldozat is. Sok esetben a zaklató nem érzi úgy, hogy amit tett bántó a másik fél számára. A kölcsönös bizalmon alapuló szülő-gyerekek kapcsolat ilyen esetekben is sokat segít. Tudd, hogy a szüleid támogatására akkor is számíthatsz, ha butaságot csináltál.

¹ <https://www.kek-vonal.hu/index.php/hu/szolgáltatások/internetbiztonság/395-internetes-zaklatás>

Hogyan előzhető meg?

- fontos tudnod, hogy az online térben leírt bántó szó ugyanúgy fáj, mint a szemtől szembe mondott. A küldés gomb megnyomása előtt gondold át még egyszer, hogy egy vagy két nap elteltével is ugyanazt írnád-e? A dühös emberek olyat is megtesznek, amit egyébként nem tennének
- ne továbbíts, ne ossz meg olyan dolgot, amiből később bajod lehet
- ha olyan képet, videót töltesz fel, amin más is szerepel, az összes szereplő hozzájárulása szükséges. Gyerekről csak a szülő hozzájárulása után lehet nyilvánosan posztolni
- módosult tudatállapotban semmit ne tegyél ki az internetre, józanul könnyen megbánhatod

6. Az internetes vásárlás veszélyei

A webáruházakban való vásárlást egyre többen részesítik előnyben, mert gyors és kényelmes, határok nélküli, óriási a kínálat. Csalókkal azonban itt is találkozhatunk, sok bosszúságtól kímélhetjük meg magunkat, ha körültekintően vásárolunk. Ha interneten akarsz vásárolni kérd nagykorú segítségét!

- érdemes leellenőrizni a weboldalt, ahonnan vásárolni szeretnél, gyakoriak a hamis oldalak
- bankok, pénzügyintézetek soha nem kérnek adatokat e-mailben
- ismeretlen feladótól érkező e-mailben szereplő linkre nem szabad rákattintani
- netbankos fizetés esetén kérj sms szolgáltatást a tranzakciókról
- ha más is használja a számítógépet nem szerencsés, ha engeded a böngészőnek, hogy megjegyezze a jelszavad
- érdemes tisztában lenni az internetes vásárlásra (e-mailben, telefonon leadott rendelések, teleshop) vonatkozó fogyasztóvédelmi szabályokkal

7. Vírusok és kémprogramok

Minden internethez kapcsolódó számítógép ki van téve a számítógépes vírusok, kémprogramok, hackerek támadásainak. 100%-os védelem sajnos nem létezik, de minimálisra csökkentheted a fenyegetettséget vírusirtó programok használatával, megfelelően beállított tűzfallal. Fontos, hogy az adott program legfrissebb verziója fusson a gépeden.

11 jótanács a www.bigyoo.hu oldalról

1. Figyelj rá, hogy mikor vagy online kapcsolatban! (mobiltelefon, okostelefon, táblagép, játékkonzol, fényképezőgép, kamera, televízió, számítógép, notebook, stb.)
2. Csak olyan online hálózathoz csatlakozz, amiről meg vagy győződve, hogy biztonságos, és nem jelent plusz költségeket a használata! Nem minden online kapcsolat ingyenes, ami szabadon elérhető!
3. Ne tedd közzé személyes adataidat! A neved, címed, mobilszámod, jelszavad megosztása másokkal olyan, mintha a lakáskulcsodat adnád oda valakinek!
4. Kérd szüleid vagy más felnőtt segítségét, mielőtt kitöltesz bármilyen kérdőívet az interneten!
5. Ne tárulkozz ki a közösségi oldalakon! Ne tölts fel magadról, családodról, barátaidról fényképeket, videókat! Az interneten közzétett képeket, videókat bárki könnyen letöltheti, megváltoztathatja, visszaélhet velük!
6. Válogasd meg, kinek küldesz el képet magadról, vagy barátaidról! A képek, videók könnyen nyilvános megosztó oldalakra kerülhetnek, ahol bárki láthatja, letöltheti, módosíthatja azokat, visszaélhet velük.
7. Az internetre felkerült képeket, videókat, hanganyagokat nehéz, olykor lehetetlen utólag eltávolítani!
8. Ismeretleneknek ne válaszolj se chaten, se e-mailen!
9. Ismerős címről érkező levelek mellékleteit (képek, dokumentumok) is csak akkor nyisd meg, ha meggyőződted róla, hogy valóban neked szól!
10. Ne használj webkamerát, csak akkor, ha közvetlen, személyes ismerősséddel vagy online kapcsolatban! Ilyenkor is figyelj arra, hogy ne mutasson többet a kamera a szükségesnél!
11. Ne találkozz a neten megismert személlyel, legfeljebb csak akkor, ha szüleid is elkísérnek! Beszélj meg szüleiddel a találkozót – ha nem tudnak elkísérni, más felnőtt menjen veled!

Felhasznált/ajánlott weboldalak:

www.biztonsagosinternet.hu

www.saferinternet.hu

www.kek-vonal.hu

www.yelon.hu

www.buvosvolgy.hu

www.hipersuli.hu

www.bigyoo.hu

https://www.upc.hu/pdf/Jatekos_tanulas-Az_internet_hasznalata.pdf